

eris custodibus; tales enim sunt amici Dei, qui omnia sibi salutaria impetrant, si credunt, si invocant, si secundum propositum vocati sint, ait Augustinus, cap. 20, de Perfectione justitiae; unde patet S. Joannem loqui tantum de fidelibus et piis, qui soli, post diligens et coram Deo conscientiae suae examen, concipiunt fiduciam rogandi Deum, et accipiunt quicquid petunt; non autem de hominibus execratis, quos durum et insensibile cor non reprehendit. Et EA QUAE SUNT PLACITA, non coram hominibus tantum, quorum oculi saepe falluntur sed coram eo, Deo, qui falli non potest. Falsum ergo est quod Calvinus et Beza docent, omnia opera nostra esse peccata, et quidem mortalia, quia in infiditiam, iniquitiam, majestatem venialiter tantum peccari nequit. Sed profecto opera nostra non essent placita coram Deo, si vel tenuissima macula peccati venialis deformata apparerent in oculis Dei et veritatis. Facientes, excitati et adjuti gratia efficaci Salvatoris, sine qua nemo mandata ut oportet et coram Deo custodit; haec enim gratia est charitas, quae est mandatorum et legis plenitudo; nunquam enim coram Deo preceptum ullum impletur, nisi actu dilectionis quo propter ipsum aliquid facimus; debet enim Deus nobis placere, ut opera nostra ei placeant; breve enim preceptum est, ait Augustinus in psalm. 52: Ille placet Deo, qui placet Deo; unde Scriptura non praecipit nisi charitatem, ait idem lib. 5, cap. 10, Doctrinae christianae, quae ex Deo est, I Joan. 4, v. 7, non ex nobis. Nec tamen impossibilia nobis jubet Deus, sed jubendo monet et facere quod possis, et petere quod non possis, et adjuvat ut possis, sicut ex S. Augustino ait Tridentinum, sess. 6, cap. 11; omnia enim ista et facere et petere ut oportet possumus quidem, sed in eo qui nos confortat, ad Philip. 4, vers. 13, ideoque in nullo gloriantium est quando nostrum nihil est, ut ex S. Cypriano tam saepe repellit et inculcat Augustinus.

VERS. 25. — ET HOC EST MANDATUM EUS, preceptum et fundamentale mandatum Dei Patris, quo electos suos ad vitam aeternam perducit; ET CREDEMUS IN NOMINE, in nomen: nam praepositio in cum ablativo casu, saepe in Scriptura ponitur loco in, cum accusativo, ut: *Mitto vos sicut oves in medio*, id est, in medium; *lapurum*, Matthaei 10, v. 16; *Filius eius Jesu Christi*. Universa fides Trinitatis et Incarnationis hoc fidei precepto continetur, ait Cajetanus: nam Christus est Filius Patris secundum divinitatem, et est Jesus, sive Salvator secundum humanitatem; in Patre autem et Filio intelligitur etiam Spiritus sanctus, qui est amor et nexus utriusque. In nomen vero Christi credere, est credere in Christum ipsum; nam Hebraei solent usurpare nomen pro re significata: *Non aliud nomen est sub caelo in quo oportet nos salvos fieri*, Act. 4, v. 12. Differunt autem credere in Christum, credere Christo, et credere Christum, ut docet S. Thomas, 2-2, q. 2, art. 2; nam credere in Christum est credendo anare, credendo in eum ire, et ejus membris incorporari, ait S. Aug., tract. 20 in Evangelium Joannis; unde demones credunt Chri-

stum, sed non in Christum; et alibi: *Si quis fidem habet*, inquit, sine spe ac sine dilectione, Christum esse credit, non in Christum credit; nam credendo in Christum, venit in eum Christus, et homo unitur in eum, et membrum in corpore ejus efficitur; quod fieri non potest, nisi spes accedat et charitas; sermonem 61, de Verbis Domini. Graecum tamen hodie: *Ut credamus nomini Filii ejus*, etc.; sed OECUMENIUS ita explicat ut sit idem credere nomini, ac credere in nomine; et fortasse particula in excidit è textu Graeco. ET DILIGAMUS ALTERUTRUM, nos invicem, sicut DEDIT MANDATUM NOBIS: *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem*, etc., Joan. 13, v. 34, unde quia unica est charitas, quae Deus et Christus propter se, deinde proximus propter Deum diligitur, idcirco S. Joannes hoc loco preceptum fidei in Christum, quae charitatem Dei conjunctam habet, et praecipit charitatis proximi vocat in singulari numero, *mandatum*, tanquam unicum sit et singulare; fides enim Christi est veluti corpus, charitas Dei et proximi veluti anima, per quam animatur et operatur fides, ad Gal. 5, v. 6.

VERS. 24. — ET QUI SERVAT, sicut oportet ex dilectione charitatis, MANDATA EUS, Dei Patris, quae sunt multa diversitate operis, sed unum in radice charitatis; quae charitas ceterarum virtutum officis plenitudinem adjicit, dum ea propter Deum fieri imperat; ideoque plenitudo legis dicitur dilectio, ad Rom. 13, v. 10. IN ILLO MANET, adhaeret ei per vinculum fidei et charitatis, tanquam amicus amico potentiori adjuvanti in bonis, protegenti in malis: *Adjutor et protector meus tu es*, psal. 59. ET IPSE IN EO, et vicissim ipse Deus Pater, et simul tota sanctissima Trinitas, eodem reciproco charitatis vinculo adhaeret illi homini tanquam amico infirmiori gratiae influxu eum adjuvans, et specialia tutela eum protegens. In eumdem sensum res rediit si manere per inhabitare exponamus; nam in Deo habitat homo ut continueatur ne cadat, ait August. Deus in eo habitat ut contineatur; vicissim autem se inhabitant et qui continent et qui continentur. ET IN HOC, per hoc tanquam valde probabile signum, scimus, probabilissimam conjecturam noscimus, QUONIAM MANET IN NOBIS, per charitatem et gratiam sanctificantem, DE SPIRITU; Graeco, *ex Spiritu*; scimus, inquam, ex Spiritu sancto, quem dedit nobis, quem in suis charismatibus et donis visibiliter aut invisibiliter in nos effudit; apostolis quidem et aliis multis fidelibus in principio Ecclesiae, signis quibusdam visibilibus, cum dono linguarum, gratia sanctorum, etc., dabatur Spiritus sanctus; nunc vero quando Ecclesia signis exterioribus non amplius indiget, inquit Beda, quicumque credens in nomine Jesu Christi fraternam charitatem habet, Spiritu sancto in se manenti testimonium perhibet; haec non tam evidens et certum, ut recte Cartesianus, quam si Spiritus sanctus in linguis igneis aut aliis sensibilibus charismatum signis in eos caderet, sicut in primitiva Ecclesia saepe factum fuit. Semper tamen certissimum est Spiritum sanctum manere in nobis, hoc

est, in corpore Ecclesiae sive in his aut illis Ecclesiae membris, etiamsi de hoc aut isto in par-

CAPUT IV.

1. Charissimi, nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint; quoniam multi pseudoprophetae exierunt in mundum.
2. In hoc cognoscitur Spiritus Dei: Omnis spiritus qui confitetur Jesum Christum in carne venisse, ex Deo est.
3. Et omnis spiritus qui solvit Jesum, ex Deo non est, et hic est Antichristus, de quo audistis quoniam venit; et nunc jam in mundo est.
4. Vos ex Deo estis, filii; et vicistis eum, quoniam major est qui in vobis est, quam qui in mundo.
5. Ipsi de mundo sunt; ideo de mundo loquuntur, et mundus eos audit.
6. Nos ex Deo sumus: qui novit Deum, audit nos; in hoc cognoscimus Spiritum veritatis, et spiritum erroris.
7. Charissimi, diligamus nos invicem; quia charitas ex Deo est; et omnis qui diligit, ex Deo natus est, et cognoscit Deum.
8. Qui non diligit, non novit Deum; quoniam Deus charitas est.
9. In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam Filium suum unigenitum misit Deus in mundum, ut vivamus per eum.
10. In hoc est charitas; non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit nos, et misit Filium suum propitiationem pro peccatis nostris.
11. Charissimi, si sic Deus dilexit nos, et nos debemus alterutrum diligere.
12. Deum nemo vidit unquam. Si diligamus invicem, Deus in nobis manet, et charitas ejus in nobis perfecta est.
13. In hoc cognoscimus quoniam in eo manemus, et ipse in nobis; quoniam de Spiritu suo dedit nobis.
14. Et nos vidimus, et testificamur quoniam Pater misit Filium suum Salvatorem mundi.
15. Quisquis confessus fuerit quoniam Jesus est Filius Dei, Deus in eo manet, et ipse in Deo.
16. Et nos cognovimus, et credidimus charitati quam habet Deus in nobis. Deus charitas est; et qui manet in charitate, in Deo manet, et Deus in eo.
17. In hoc perfecta est charitas Dei nobiscum, ut fiduciam habeamus in die iudicii, quia sicut ille est, et nos sumus in hoc mundo.
18. Timor non est in charitate; sed perfecta charitas foras mittit timorem, quoniam timor poenam habet; qui autem timet, non est perfectus in charitate.
19. Nos ergo diligamus Deum, quoniam Deus prior dilexit nos.
20. Si quis dixerit: Quoniam diligo Deum, et fratrem suum oderit, mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem videt, Deum, quem non videt, quomodo potest diligere?
21. Et hoc mandatum habemus a Deo, ut qui diligit Deum, diligit et fratrem suum.

ticulari sine divina revelatione certò scribi non possit.

CHAPITRE IV.

1. Mes bien-aimés, ne croyez pas à tout esprit; mais éprouvez si les esprits sont de Dieu: car plusieurs faux prophètes se sont élevés dans le monde.
2. Voici à quoi on reconnaît qu'un esprit est de Dieu: Tout esprit qui confesse que Jésus-Christ est venu avec une chair véritable, est de Dieu;
3. Et tout esprit qui détruit Jésus-Christ, celui-là n'est point de Dieu, et c'est là l'esprit de l'Antechrist, dont vous avez entendu dire qu'il doit venir; et il est déjà venu dans le monde.
4. Mes petits enfants, vous l'avez vaincu vous qui êtes de Dieu, parce que celui qui est en vous, est plus grand que celui qui est dans le monde.
5. Ils sont du monde: c'est pourquoi ils parlent le langage du monde; et le monde les écoute.
6. Mais pour nous, nous sommes de Dieu; et celui qui connaît Dieu, nous écoute: celui qui n'est point de Dieu, ne nous écoute point; c'est par-là que nous connaissons l'esprit de vérité et l'esprit d'erreur.
7. Mes bien-aimés, aimons-nous les uns les autres; car l'amour est de Dieu; et tout homme qui aime, est né de Dieu, et il connaît Dieu.
8. Celui qui n'aime point, ne connaît point Dieu, car Dieu est amour;
9. C'est en cela que Dieu a fait paraître son amour envers nous, en ce qu'il a envoyé son Fils unique dans le monde, afin que nous vivions par lui.
10. Et cet amour consiste en ce que ce n'est pas nous qui avons aimé Dieu, mais que c'est lui qui nous a aimés le premier, et qui a envoyé son Fils afin qu'il fût la victime de propitiation pour nos péchés.
11. Mes bien-aimés, si Dieu nous a aimés de cette sorte, nous devons aussi nous aimer les uns les autres.
12. Nul homme n'a jamais vu Dieu. Si néanmoins nous nous aimons les uns les autres, Dieu demeure en nous, et son amour est parfait en nous.
13. Ce qui nous fait connaître que nous demeurons en lui, et lui en nous, c'est qu'il nous a rendus participants de son Esprit;
14. Et nous avons vu et nous rendons témoignage que le Père a envoyé son Fils pour être Sauveur du monde.
15. Quiconque donc aura confessé que Jésus est le Fils de Dieu, Dieu demeure en lui, et lui en Dieu.
16. Et nous avons connu et eru l'amour que Dieu a pour nous. Dieu est amour; et ainsi quiconque demeure dans l'amour, demeure en Dieu, et Dieu demeure en lui.
17. Or, c'est en cela que consiste la perfection de notre amour envers Dieu, si nous sommes tels en ce monde que Jésus-Christ y a été, afin que nous ayons confiance au jour du jugement.
18. La crainte n'est point avec la charité; mais la charité parfaite chasse la crainte, parce que la crainte est accompagnée de peine; et celui qui craint n'est point parfait dans la charité.
19. Aimons donc Dieu, puisqu'il nous a aimés le premier.
20. Si quelqu'un dit: J'aime Dieu, et qu'il laisse son frère, c'est un menteur; car comment celui qui n'aime pas son frère qu'il voit, peut-il aimer Dieu qu'il ne voit pas?
21. Et c'est de Dieu même que nous avons reçu ce commandement, que celui qui aime Dieu aime aussi son frère.

VERS. 1. — CHARISSIMI, nolite omni spiritui, omni inspirationi, sive doctrinae tanquam à Spiritu sancto inspiratae; spiritus in Scripturâ sæpè per metonymiam sumitur pro effectu aliquo à spiritu bono vel malo hominibus inspirato; credere, firmiter tanquam verbo Dei assentiri; nam hæretici omnes verbi Dei auctoritatem sibi vendicant et jactant; unde: *Qui citò credit, levis est corde*, Eccles. 19, vers. 4; et *innocens* (id est, parvulus et simplex) *credit omni verbo, astutus* (id est, prudens) *considerat gressus suos*, Prov. 14, v. 15; *ne simus ergo parvuli et circumferamur omni vento doctrine*, ad Eph. 4, v. 14; sed *probate spiritus, examine et diducate secundum fidei et morum christianorum regulas*, quas ab apostolis edocti estis. Dat ergo generalia signa omnibus Christianis, non solum iis qui donum discretionis spiritualem habent, 1 ad Cor. 12, v. 10, quibus doctrinam falsam à verâ discernere valent. Si ex Deo sint, an sint ex Deo inspiratae, an ex diabolo; quoniam multi pseudoprophetae, mendaces doctores heresiarchæ et hæretici; *propheta enim non solum significat eum qui futura prædicit, sed etiam doctorem mysticum, cui Spiritus Dei reconditis et arcanis Scripturæ sensus revelat, et aliis annuntiat*, ut Act. 15, v. 1, ad Rom. 12, v. 6, 1 ad Cor. 12, v. 28, ad Ephes. 4, vers. 11, etc. *Emerunt in mundum*; ex suis latebris prodierunt in publicum; solent enim heresiarchæ falsa sua dogmata domi primùm eudere, deinde exire in publicum, et mundo ea propalare; plurimos autem tales, quorum catalogos S. Epiphanius, S. Augustinus et alii texunt, in principio Ecclesie viventibus adhuc apostolis diabolus excitavit, ut Christi religionem primùm nascentem in suis incubulis opprimeret.

VERS. 2. — *In hoc, per hoc autem argumentum et signum quod jam subjiciam, cognoscitur Spiritus Dei, an doctrina que annuntiat sit inspirata à Deo; omnis spiritus qui confitetur, omnis doctrina que fatetur et docet, Christum in carne venisse, Messiam olim Judæis et mundo promissum è sinu Patris assumptâ humanâ carne ad terram descendisse, id est, in corpore visibili cœpisse apparere ubi tantum antea presens erat divinitate; ex Deo est, est vera et ex Dei inspiratione. Confessio enim intelligitur non simulata aut coacta, sed ex spiritu et corde proveniens, quod nomen spiritus indicat, ait Cajetanus, de quali etiam confessione Paulus loquitur dum ait: Nemo potest dicere Dominus Jesus, nisi in Spiritu sancto, 1 ad Cor. 12, v. 3. Hæc autem S. Joannis sententia utraque Christi natura tam divina quam humana insinuat; divina, cum dicitur venisse; si enim aliunde venit, antea alibi erat, nempe Verbum apud Deum; humana, quando dicitur venisse in carne, dum Verbum caro factum est. Beda et alii multi spiritum hic per metonymiam interpretantur hominem qui ex spiritu loquitur, et intelligunt illum esse ex Deo si non solum linguâ, sed factis confitetur Christum in carne venisse, non sonando, inquit Beda, sed*

amando. Hoc est non fidem mortuam, sed fidem quæ per dilectionem operatur, esse signum quòd talis spiritus sive homo sit ex Deo.

VERS. 5. — *Et omnis spiritus qui solvit Jesum, qui dissolvit et dissuit eum, adimendo illi alterutrum naturam, divinam aut humanam, ex quibus compositus est. Tales erant tempore apostolorum Cerinthus et Ebion, Arius, Nestorius, Photinus et alii, qui Christo naturam divinam; tales Basilides, Marcion, Manichæus, etc., qui naturam humanam ei ademerunt; Nestorius autem cum solveret et divideret Jesum in duo supposita, dicebat, ut post Socratem narrat Beda, hanc sententiam ab aliquo falsario in textum S. Joannis insertam fuisse; ideoque eam eradebat; nec hodie in Græcis exemplaribus legitur, sed ista loco ejus: Et omnis spiritus qui non confitetur Jesum Christum in carne venisse. S. August. verò utramque tam Latini quam Græci textûs sententiam legit; unde Hesselius et quidam alii conjectant utramque scriptam à S. Joanne, et eam, quam solam retinuit Latinus textus, à Nestorianis erasam esse. Ex Deo non est, sed inspiratus est à diabolo omnium hereticorum magistro. Non dicit S. Joannes nullos alios esse hæreticos nisi qui solvunt Jesum negantes illum esse Deum aut esse hominem, sed tantum fuit sollicitus de hæreticis sui temporis, ut rectè advertit Hesselius; quia enim ejus tempore plurimi hæretici divinitatem aut humanitatem Christo detrahebant, voluit fidelibus ad quos scribebat dare signum quo eos cavere deberent, si vel negarent Jesum esse Deum, vel negarent esse hominem; sicuti si jam Catholicos moneremus fugere eos tanquam pseudoprophetas, qui dicunt Romanum Pontificem esse Antichristum; quod plerique nostri temporis sectarii tam Lutherani quam Calvinistæ affirmant. Et hic est Antichristus, adversarius Christi, sive aliquis ex famosi illius Antichristi, qui in fine venturus est, præcursoribus; quomodo nomen Antichristi iterùm ante, cap. 2, v. 18, usurpavit; unde Græcè clariùs: *Et hic est Antichristi, nempe spiritus, seu doctrina; nam Antichristus ille principalis et omnium antichristorum caput Jesum etiam solvet, divinitatem ei detrahens, et sibi eam attribuens. De quo adtestis. Fama enim adventus Antichristi totam Ecclesiam pervaserat ex verbis Christi, Joan. 5, v. 43, et Pauli, 2 ad Thess. 2. Quoniam venit, quòd veniat et appropinquet ejus adventus; verbum enim venit hic est presentis temporis, nec presentiam, sed motum et appropinquationem significat, etsi nondum apperit, ut Joan. 2, v. 18, iterùm notavimus. Græcè hodie: *Quem scilicet spiritum Antichristi i audistis quoniam venit*; sed Latina lectio est sincerior, ut ex altero illo loco, 1 Joan. 2, v. 18, satis apparet. Et nunc iam, non tantum venit et appropinquat, sed etiam tempore presentis, in mundo est, non in sua personâ, sed præcursorum suorum hereticorum ac hominum impiorum, qui spiritu ejus agnuntur, et doctrinâ ac moribus eum representant; unde S. Joannes ante in numero plurali dixit: *Nunc antichristi multi facti sunt*, 1 Joan. 2,**

v. 18. Simili phrasi Joannes Baptista dicitur Elias, Matthæi 11, v. 14, quia Christum præcurrebat in spiritu et virtute Eliæ, Lucæ 4, v. 17.

VERS. 4. — *Vos ex Deo estis, filioli; vos plerique omnes, ut in Domino confidimus, per gratiam adoptivam ex Deo nati estis, et vicistis, non consentiendo susceptionibus et tentationibus hæreticorum, eum, Antichristum, in impiis illis suis præcursoribus vos oppugnantem; unde Græcè: *Vicistis eos, antichristos minores principis sui Antichristi præcursores; quomodo autem vicistis? numquid liberi virtute arbitrii? non utique, ait Beda. Taceat Pelagius, dicat ipse Joannes. Quoniam major est, fortior et potentior, qui in vobis est, Deus, qui per gratiam suam habitat in vobis, et Spiritu suo vos agit, quam qui in mundo, quàm diabolus, qui in hominibus mundanis et impiis habitat, eosque spiritu diabolico agit. Solum autem Antichristus et diabolus verè vincitur, quando tentatio amore justitiæ, non quando una tentatio aliâ tentatione vincitur, ut si quis ex vanâ gloriâ non fornicatur; nam cupiditas una alteram cupiditatem non sanat, ait ex doctrinâ S. Augustini Hesselius. Cum ergo audis: *Vicisti, noli extolli et erigere cervicem, ait hic, tract. 7, S. Aug. Vide quis in te vitæ; esto humilis, porta Dominum tuum, esto jumentum sessoris tui, bonum tibi est ut ipse regat et ducat te; nam si ipsum sessorem non habueris, cervicem erigere potes, calcem mittere potes, sed vae tibi sine rectore, quia libertas ista ad bestias te commedendum mittet. Ex hæc doctrinâ construitur totum christiæ humilitatis fundamentum; quis enim superbiat qui Deum omne hominum in se operari, se verò omnis mali auctorem tantum esse cogitat? Contemne te igitur, ait tract. 8 idem Aug.; ille in te laudet qui per te operatur; nam quod ago bonè, ab illo bonè, et à me quidquid ago malè. Ista confessio, inquit, firmat cor, et facit dilectionis fundamentum: quid enim firmius illâ animâ que in omni opere bono cogitat se imitari super Deum dilectum suum, et amore casto ei inherens cum Palmistâ dicit: *Defecit caro mea et cor meum, Deus cordis mei* (Hebræicè, *rupes cordis mei*) et *pars mea Deus in æternum?* psal. 72.***

VERS. 5. — *Ipsi de mundo sunt, illi antichristi et pseudoprophetae è numero mundanorum et amatorum mundi sunt, quorum patria et hereditas est hic mundus terrestris, veluti sanctorum patria et hereditas est cœlum. Ideo de mundo (Græcè è mundo) loquentes, in materiâ fidei et morum philosophantur, et tantum docent illa quæ ex mundo per humanæ sapientiæ ratiocinationes adversus christiæ fidei dogmata garriunt; ut: Fieri nequit ut Filius sit Patri coæternus, ut Virgo intacta pariat; fornicationi simplici et carnalibus voluptatibus operam dare licet, etc. Simili phrasi dicit Joannes Baptista: *Qui est de terrâ, de terrâ loquitur; Græcè: *Qui est ex terrâ, ex terrâ loquitur*, Joan. 5, v. 51. Unde non est assensus sensum Apostoli Carthusianus, dum ad Græcum textum non advertens dicit de mundo eos loqui, qui de carnalibus deliciis, mundanis divitiis, honore temporali et proprio comodo loquuntur.**

Faciunt id quidem etiam plerumque hæretici, qui res mundanas in admiratione et frequenti sermone habent; sed hoc jam non dicit apostolus Joannes. Erum mundus eos audit, mundani homines doctrinam eorum libenter audiunt et sequuntur, quia capti et affectu mundanorum consentanea docent. Non est ergo mirum, nec oportet ideo scandalizari, quòd tam multi à veritate apostolicâ auditum avertant, et ad fabulas eorum convertantur, 2 ad Tim. 4, v. 4, et tam multorum luxurias sequantur, 2 Pet. 2; similes enim ad similes, perversi ad perversos, inquit Oecumenius, facili accurrunt; omnes quippe libenter carni et appetitui suo placencia audiunt, quando per ista viam in cœlum patere existimant: *Quis enim non libenter audit: Manducemus et bibamus, et in æternum regnabimus?* inquit S. Hier., lib. 2 adversus Jovinianum. In quâ re deceptum se fuisse fatetur Erasmus, dum ex tanto et tam repentino undique ad Lutherum confluxu putavit initio rem istam Dei instinctu agi, donec vidit veteris Ecclesie dogmata ab eo everti, et totam christianorum morum severitatem in licentiam carnalem dissolvi; nec amore disciplinæ, sed vite laxioris cupiditate concursum illum ad Lutheri dogmata fieri, unde adversus Jovinianum, Luthero simillimum, iterùm S. Hier.: *Ne glorieris, inquit, quòd multos discipulos habeas; Filius Dei docuit in Judæâ, et illum tantum duodecim sequentem apostoli; non te tam loquentem probant quàm suis vitis lævent; hoc profecto doctrina tua, ut peccatum nequidem habeat penitentiam. Quod etiam de illis theologis orthodoxis dici fortassè non inepte potest, qui sententias in theologia morali laxissimas studiosè eligunt, ut humanis quibusdam rationibus, et auctoritate sua probabiles efficiant, et viam cœli, ut dicunt et profitentur, laxiorem et faciliorem reddant. Sed ejusmodi doctores cæci et duces caecorum sunt, amboque in foveam cadent: et solùm hoc sæpissimè assequuntur, ut peccatum eorum quos decipiunt non habeat penitentiam, cum se non peccare existimant in iis quæ legibus æternæ veritatis repugnant. Nec enim via cœli limites et angustias quas possuit Deus ingeniosis suis fabulis dilatare possunt: *Quam autem angusta porta et quam arcta via que ducit ad vitam?* ait Veritas, Matth. 7, v. 14; et pauci sunt qui inveniant eam.*

VERS. 6. — *Nos ex Deo sumus; nos autem apostoli et discipuli Christi, secundum doctrinam fidei et morum quam tradimus vobis, sumus ex Deo per gratiam, quâ nos illuminat et accendit. Qui novit Deum, fide que per dilectionem operatur; passim enim in Scripturâ novisse Deum, non nudam et siccam Dei speculationem significat, sed que dilectionem conjunctam habet; audit nos, cùm obedientiâ voluntatis et assensu intellectus doctrine nostre auscultat. Talibus enim Deus dat aures audiendi, id est, obediendi doctrinæ, cujus voces excipiunt aures corporis. Qui non est ex Deo, per gratiam quâ Deus ei aures audiendi et cor aperiat, ut Purpurarius illi, Act. 16, v. 18. Hinc à contrario patet quòd infideles illi sint ex Deo quibus Deus cor ad fidem primam aperit, licet non*

dum perfectam justitiam sint adepti. Quod firmat S. Augustini et nostram interpretationem, supra, cap. 5, v. 10, contra multos receptores. *NOX AUDIT NOS, AUDIUNT AURIS ET ASSENSU CORDIS.* Similiter Christus: *QUI EX DEO EST, VERBA DEI AUDIT; PROPTEAREA NOS NON AUDIUNT, QUIA EX DEO NON EST.* Joan. 8, v. 47. Quibus sententis recte prohibetur initium fidei non esse ex nobis; cujus oppositum olim cum Semipelagianis tenuerat S. Augustinus. In hoc, Græcè *ex hoc*, nempe quod jam dictum est, quod qui sunt ex Deo nos audiant, COGNOSCIMUS, nos apostoli et Ecclesie doctores, SPIRITUM VERITATIS, gratiam assentiendi veritati fidei esse à Deo inspiratam iis qui audiunt nos; ET SPIRITUM ERRORIS, quo inspirantur illi qui non nobis, sed hæreticorum erroribus aures ac assensum præbent. Sicut ergo supra, v. 5, dedit signum particulare ad dignoscendum hæreticos sui temporis, si nempe solverent Jesum; ita jam dat signum generale ad dignoscendum an aliquis habeat spiritum veritatis, an erroris: si nempe audiat apostolos, et Ecclesie pastores apostolorum successores; aut si eos non audiat: Ecclesia enim in suis pastoribus legitime congregata est *columna et firmamentum veritatis*, 1 ad Timoth. 5, v. 15. Et hæc est discretio spirituum, inquit Beda, de qua superius, v. 1, dixit: *Probate spiritus si ex Deo sint.* Unde errat hic gravissime Calvinus, qui probationem et examen istud spirituum, non ad pastores Ecclesie, sed ad spiritum privatum uniuscujusque revocat: Nec enim, inquit, Deus nos cuiusvis concilii etiam generalis decretis alligavit. Fugit autem ipse omnes homines piæ domini prudentie et discretions penes se perpetuo habere, quo verum et falsum in fide possint discernere.

VERS. 7. — CHARISSIMI, DILIGANTIS NOS INVICEM. Post digressionem de probandis spiritibus à versu 1 hæc usque, jam redit ad commendationem fraternæ dilectionis. QUIA CHARITAS EX DEO EST, quia fraterna dilectio est singularis et excellens donum Dei, qui non tantum fratribus nostris, sed etiam Deo ipsi unimur et consociamur; ipsa enim dilectio, quam S. Joannes paulo post vocat Deum, omnes angelos bonos et omnes Dei servos consociat vinculo sanctitatis, nosque et illos conjungit invicem nobis, et sibi subjungit, ait S. Augustinus, lib. 8, cap. 8, de Trinitate. Admonetur præterea liberum arbitrium unde querere debeat hoc donum quomodo dicitur: *EX DEO EST*: quod tamen sine fructu admoneretur, inquit Augustinus, cap. 18, de Gratia et Libero Arbitrio, nisi prius acciperet aliquid dilectionis, ut addi sibi quereretur unde quod jubebatur impletet. Hoc est quod dici solet: Ad gratiam non curritur sine gratia; ab ipso enim nobis quod ad fontem sitientes currimus, qui se nobis tribuit ut bibamus, ait S. Fulgentius, lib. 1, cap. 1, ad Monimum. Et omnis qui diligit, fratrem suum dilectione spirituali, non solâ carnali et naturali, quomodo etiam pecudes se diligunt, ait Augustinus; EX DEO NATUS EST, quatenus diligit: nam gratia quæ est in eo principium dilectionis, est semen quo nascitur ex Deo perfecte aut saltem imper-

fecte, quomodo peccator diligere incipiens potest dici imperfecte natus ex Deo, ut cap. superiori, vers. 10, adhuc notavimus; ET COGNOSCIT DEUM, cognitione practica dilectioni Dei sociata: unde hæc cognitio non est frigidum quoddam lumen intellectus, sed voluntatem calefacit. Hinc patet quod ideo natus sit ex Deo qui fratrem diligit, quia eadem dilectione etiam Deum diligit; per quam filius Dei et divinæ naturæ consors efficitur, 2 Pet. 1, vers. 4.

VERS. 8. — QUI NON DILIGIT, CHARITATE FRATERNAM PROXIMUM SUUM, NON NOVIT DEUM, notitia illa practica dilectioni mixta, de qua versu precedenti. Non tamen quasi nulla detur fides informis, nec vera Dei cognitio quæ non Dei amore necessario in nobis generat, ut hic ait Calvinus: nam philosophi gentiles Deum verè cognoverunt, et tamen non amaverunt, nec sicut Deum diligebant, ad Rom. 1, v. 21; et veritatem Dei quam cognoverunt, in justitia detinuerunt, ibidem, v. 18. QUONIAM DEUS, tota sanctissima Trinitas; nec est enim necesse restringere ad Deum Patrem, propter versum sequentem; ubi DEUS VERIFICATUR PRO PATRE; CHARITAS EST, summa et increata charitas, cujus excellentissima participatio, et veluti radius, est dilectio proximi, quæ nos ita Deo astrigit, ut una quodammodo ex creatâ et increatâ charitate fiat charitas. Unde qui vinculo istâ creatâ dilectionis proximi caret, à Deo alienus, et à charitate increatâ separatus est; adeoque Deum non novit notitia illâ affectivâ quâ amans amantem novise et cum eo familiariter versari dicitur. Sic difficillimus iste locus videtur probabilissime explicari, quem tam sancti Patres quam scholastici et interpretes in varios sensus torquent et retorquent: propter quem etiam Magister Sententiarum dixit nullum esse habitum creatam charitatis, sed ipsam charitatem increatam, sive Spiritum sanctum, qui est charitas producta, proxime assistere voluntati nostræ, et eam sine alio habitu ad eliciendos actus dilectionis proximi et Dei adjuvare, quod refellit S. Thomas 2-2, quest. 25, art. 2; nam licet anima justi sit templum Spiritus sancti, et charitas increata in eo mansionem faciat, non tamen sine interjecto aliquo glutine create charitatis; quæ non est Spiritus sanctus, sed per Spiritum sanctum diffunditur in cordibus nostris, ad Rom. 5, v. 5; Cum ergo S. Augustinus, lib. 7, cap. 5, de Trinitate, dicit Spiritum sanctum esse summam charitatem, quæ Patrem et Filium conjungit et nos subjungit, non vult dicere nos sine creato vinculo charitatis Patri et Filio subjungi, quomodo Pater et Filius immediate conjunguntur Spiritu sancto, sed unumquodque modo sibi proportionato. Spiritus sanctus autem specialiter vocatur charitas in divinis, quia per amorem procedit, seu ex vi processionis communicatur et directè charitas increata Patris et Filii.

VERS. 9. — IN HOC, per hoc autem signum et illustris argumentum, APPARET CHARITAS DEI, immensa Dei Patris charitas, quæ eadem est increata charitas totius sanctissimæ Trinitatis; IN NOBIS, IN NOS, sive erga nos, QUONIAM FILIUM SUUM, non servum,

UNIGENITUM, ex substantiâ suâ genitum ac naturalem, qui unicus est, non verò aliquem ex filiis adoptivis per gratiam; MISIT, per carnis indumentum, DEUS, Pater, IN MUNDUM, hunc inferiorem et immundum, ubi non erat nisi ignorantia, infirmitas, mors et peccatum; ET VIVAMUS, primò vitæ gratiæ, quæ resurgimus à morte peccatorum; deinde vitæ gloriæ sempiternæ; PER EUM, per meritum mortis ejus.

VERS. 10. — IN HOC EST CHARITAS, nempe maxime illustris et admiranda, NON QUASI (Græcè, non quod) DILEXERIS DEUM, antequam ipse nos diligeret, et sic amore nostro provocarem ejus amorem. Poterat enim alicui venire in mentem nos saltem de congruo meruisse redamari, quia amando prævenissemus ipsum et postulassemus ejus opem: congruum enim est ut superior inferiori opem sincero affectu imploranti miseretur. Hanc autem congruitatem et minimi meriti mixturam, submonet S. Joannes à primâ Dei erga nos dilectione, dicens: SED QUONIAM IPSE PAVOR; quomodo enim nos in amando priores esse poteramus, qui mortui eramus? certè enim mortui amare non possunt; DILEXIT nos, peccatores mortuos et deformes, non tamen ut semper tales maneremus, sed sicut faber rude et indolatum lignum diligit, non amando quod est, sed quod inde facturus est, et in arte sua futurum prævidet, inquit hic S. Augustinus, tractatu 8. Prior ergo dilexit nos, ait tractatu 9, et donavit nobis ut diligeremus eum. Diligendo autem formosi efficitur, quia charitas est anime pulchritudo: *In charitate perpetuè dilexit te, idè atraxi te miserans*, Jerem. 31, v. 5. Cum ergo Christus ad apostolos suos dicit: *Pater amat vos, quia vos me amatis*, Joan. 16, v. 27, significat quod amor discipulorum veluti quedam anime pulchritudo amorem Patris in se quidem provocet; sed tamen priori alio amore fuerant præventi à Patre, qui eis amorem illum inspiravit. MISIT FILIUM SUUM, tanquam mediatorem et medium quo perficeret quod in nobis facere intendebat per illam dilectionem. Indicat enim S. Joannes dilectionem salutis humani generis fuisse ratione priorum decreto incarnationis, et hæc assumptam fuisse tanquam medium ad talem finem. PROPITIATIONEM, hostiam propitiatoriam cujus immolatione ipsemet Pater mitens propitiari et reconciliari nobis posset. *Propitiatio* enim sumitur hic concretim pro hostiâ propitiatoriâ, aut etiam pro ipso sacerdote per hostiam propitiante: utrumque enim fuit Christus, et hostia, et sacerdos, seipsum Patri in cruce sacrificans, sive in sacrificio offerens. Unde S. Augustinus legit *littorem*, id est, propitiatorem; ille enim in sacrificiis litat qui propitiat et impetrat quod petit. PRO PECCATIS NOSTRIS, abolendis, quæ quia infinitam quandam in Deum injuriam continebant, non nisi infinita hostiâ pro iis perfecte satisfieri, et Deus reconciliari poterat.

VERS. 11. — CHARISSIMI, SI SIC DEUS DILEXIT NOS; si Deus Pater tam magnus et gloriosus, tam parvos et peccatis deformes nullo beneficio provocatus sic dilexit ut etiam Filium suum naturalem unicum in

carnem humanam, et deinde in crucem mitteret. Quod admirans Ecclesia in benedictione cerei paschalis verbis S. Gregorii canit: *O mira circa nos tua pietatis dignatio! ut servum redimeres, Filium tradidisti.* Et nos, exemplum istud dilectionis, saltem imperfectè et juxta vires humanæ infirmitatis, imitando, DEBEamus ALTERUTRUM DILIGERE, nos invicem fraternâ charitate diligere: *Estate imitatores Dei, et ambulante in dilectione*, etc., ad Ephes. 5, v. 1. Etsi autem S. Joannes dilectionem fraternam semper inculcet, non tamen debet censeri dilectionem inimicorum neglexisse: nam qui diligit inimicum, optat ut frater fiat et vitam æternam secum habeat: unde cum ut fratrem dilectione fraternâ diligit: non enim amat in illo quod est, sed quod vult ut sit, ait S. Augustinus, tract. 8.

VERS. 12. — DEUM NEMO, in hæc vitâ et vitâ mortali, VIDIT UNQUAM, clarè et sicuti est, per lumen naturale intellectus, aut etiam per supernaturale accommodatum peregrinationi hujus vitæ, in quâ solam ad videndum Deum tendimus: *Vidimus enim nunc per speculum in enigmate*, 1 ad Corinthios 15, v. 12; nec adhuc sumus similes angelis, qui *vident faciem Patris qui in celis est*, Matth. 18, v. 10; lumine enim tantum obscure fidei, non claro illo beatorum gressus nostros in hæc vitâ dirigitur: hic nondum possumus Deum condigno modo et ut deest redamare, et vinculo illo sublimis ac beatifici amoris cordi nostro eum astringere: puritas enim et excellentia amoris accommodat se splendori cognitionis. Unde nec ea sublimia dilectionis officia Deo præstare possumus quo angeli jam et nos postea, Deo dante, prestabimus, quando *similes ei erimus, et videbimus eum sicuti est*, 1 Joan. 5, v. 2. Attamen Deo jam sufficit dilectio quedam inferior, quam fratribus quos videmus per charitatis officia propter Deum obscure cognitum et intellectum exhibemus, ut mox dicit. Ex quo commentario patet hunc locum non repugnare opinioni S. Augustini et S. Thomæ existimantium Moysen et Paulum clarè vidisse Dei faciem in hæc vitâ mortali, quidquid receptiores scholastici et quidam interpretes hic dicant: sicut etiam in simili loco, 1 ad Timoth. 6, v. 16, notavimus. Vult enim solum S. Joannes quod in amando Deum per hujus peregrinationis noctem obscurâ tantum fidei lucernâ nos dirigamus; neque quisquam sit qui Deum ut in se est viderit, et officia ejus vitæ ad lumen illud patriæ direxerit. Cui sententiæ nihil obstat si Moyses aut Paulus brevissimo raptu in conspectu divinæ faciei per singulare privilegium fuerit semel abreptus. Locus verò alius, Joan. 1, v. 18, videtur difficilior; sed re bene perpensa videtur loqui de visione comprehensiva, qualem habet is qui est in sinu Patris, ac in unâ essentia et conjunctivitate; comparatione cujus visionis omnia alia visio creata tenebre dici possunt; sicuti omne ens creatum respectu divinæ et infinite perfectionis est non ens et nihil, ut docet S. Augustinus, lib. 11 Confess., cap. 4. Hinc quia unigenitus Filius infinitam et comprehensivam Dei visionem hauserat ex ipso sinu Patris, non

fuit periculum ne arcana divinae mentis malè aut imperfectè intellexerit, ut imperfectè mundo enarraret. Unde patet quòd licet ista sententia Joannis 1, v. 18, sit verbis eadem cum hæc alterà, sensu tamen aliquantulum sit diversa, propter diversos fines ad quos adfertur. Si diligamus invicem, ex verà charitate propter Deum, DEUS IN NOBIS MANET: Istà fraternà dilectione Deus cor et animam nostram sufficienter inhabitat, eumque per illam dilectionem possidemus, licet non tam nobili vinculo amoris quàm beati qui cum clarè vident in cœlis; ET CHARITAS EIUS, quà cum diligimus, IN NOBIS PERFECTA EST, sufficienter perfecta est pro charitate viæ quàm à nobis exigit Deus: in istà enim fraternà charitate charitas Dei etiam includitur; non enim propter carnem et sanguinem, aut ullum commodum temporale, sed propter Deum frater diligitur. Unde: *Qui diligit proximum, legem implevit*, ait Paulus ad Romanos 13, vers. 8. Licet autem omnis vera charitas habeat perfectam rationem et essentiali charitatis, potest tamen accidentaliter, vel etiam à specie foras imperfectioni ad perfectiorem ascendendo perfici; probabile enim est charitatem actualem viæ et patriæ differre specie.

VERS. 13. — IN HOC COGNOSCIMUS, per hoc autem aliud signum nos apostoli et discipuli Christi colligimus et cognoscimus; verba enim ista quæ mox sequuntur: *Vidimus et testificamur*, indicant eum loqui in personâ discipulorum qui viderant Christum in carne; deinde hoc requirit scopum quem respicit S. Joannes; vult enim ostendere quàm meritò fides adhibeat apostolis verbis Dei præconibus, cum ipsi maneat in Deo, et Deus in ipsis, ac per ipsos mundo loquatur. QUONIAM IN EO MANEMUS, quòd per fidem, spem, charitatem, et cætera dona Spiritûs sancti Deo inheremus; ET IPSE IN NOBIS, et ipse vicissim in nobis tanquàm in templis vivis, quos Spiritu suo animat, et ad varias functiones evangelicas movet, loquendo et operando per nos tanquàm sua organa; QUONIAM DE SPIRITU SUO DEDIT NOBIS, quia nobis divisit varia Spiritûs sui charismata, per visibilem etiam Spiritûs sancti in nos descensum in die Pentecostes, per insufflationem in nos, quando dixit: *Accipite Spiritum sanctum*, etc., Joannis 20, vers. 22. Quibus exterioribus signis clarè cognoscebant, inquit Cajetanus, quòd ipsi in Deo manebant, et Deus in ipsis. Sed tamen quantum ad veram et coram Deo justitiam non tam clarè et certò cognoscebant, quin Paulus dicat: *Nihil mihi conscius sum, sed non in hoc justificatus sum*, 1 ad Corinth. 4, v. 4. Si enim Deus venerit ad me, non video eum; si absierit, non intelligam, Job. 9, v. 11. Unde non est quòd Catharinus hic more suo clamet: Audiant hæc qui negant certitudinem gratiæ. Dicit autem: *De Spiritu suo, Græcè: Ex Spiritu suo*, quia licet Spiritus sanctus sit in se indivisibilis, gratiæ tamen et charismata ejus multiplicia sunt, quæ omnia operatur unus atque idem Spiritus, dividens singulis prout cult, 1 ad Corinth. 12, vers. 11.

VERS. 14. — ET NOS VIDIMUS, visu et sensibus ipsis notum est nobis, ET TESTIFICAMUR, vobis et toti mun-

do, QUONIAM PATER MISIT, quòd Pater celestis miserit, induendo eum humanà carne, FILIUM SUUM SALVATOREM MUNDI, ut morte suâ pro peccatis hominum Patri satisfacendo, non solum Judæis, sed etiam gentibus electis per totum mundum dispersis salutem et vitam æternam procuraret.

VERS. 15. — QUISQUIS CONFESSUS FUERIT, unde non solum nos, sed quisquis ex corde et fide per dilectionem operante proficitur, QUONIAM JESUS, homo ille cui in circumcissione nomen Jesus, id est, Salvatoris impositum fuit, quia salvum facturus erat populum suum à peccatis eorum, Matth. 1, v. 21, EST FILIUS DEI, sit non homo simplex è numero cæterorum, ut mentitur Cerinthus et Ebion; sed Filius Dei naturalis ejusdem essentia cum Patre, ac proinde Homo Deus; DEUS IN EO MANET, Deus per affectum amoris tanquàm amicus amico illi adheret, in eo habitat et conquiscit; ET IPSE IN DEO, et ipse reciproco fidei et amoris vinculo Deo tanquàm amico adheret; proprius enim amoris effectus est, inquit Cajetanus, constituere amantem in amato. Non ergo sola fides informis facit hæc reciprocam Dei et hominis in se invicem mansionem, sed charitas adjungi debet, quæ animam Deum tanquàm amicum complectitur, et ipsa vicissim à Deo. Unde perfectam cordis confessionem intelligit S. Joannes, inquit Beda, quæ nec malesuadentium hæreticorum possit fraude corrumpi, nec persequentium paganorum tormentis conquassari, nec carnalibus fratrum exemplis, nec propriæ fragilitatis segnitia titubare; hæc autem est confessio fidei quæ per charitatem infatigabiliter operatur.

VERS. 16. — ET NOS, fideles omnes, COGNOVIMUS, per multa signa et miracula, quæ visu et sensu etiam percepimus, ET CREDIDIMUS CHARITATI, Græcè *charitatem*, ut iste accusativus ab utroque verbo *cognovimus* et *credidimus* regatur; QUAM HABET DEUS (Pater) IN NOBIS, in nos, sive erga nos, et ostendit quando misit Filium suum Salvatorem mundi, ut vers. 14 dixit: *Deus charitas est*. Deus autem est ipsa essentialis et increata charitas, quæ erga nos habet; non enim actu amoris à substantiâ suâ distincto nos amat, sed ipsa ejus substantiâ est amor et charitas ejus. Infinita enim divine nature perfectio nullis accidentibus perfici et augeri potest; unde Deus est potius magnitudo, bonitas, justitia, sapientia, amor quàm magnus, bonus, justus, sapiens, amans, ut ex concilio Rhemensis docet S. Bernardus, sermone 80 in Cantica. Et qui MANET IN CHARITATE, unde qui charitati increate per unionem et vinculum create charitatis adheret, IN DEO MANET, Deo ipsi adheret, quandoquidem charitas sit DEUS, ET DEUS IN EO, et vicissim etiam Deus adheret illi. Summa verò hæc est creaturæ rationalis dignitas, in complexu sui Creatoris per reciprocam charitatis et amicitia vinculum sic inherere. Unde etiam patet quanta sit excellentia create charitatis, quæ Deum ipsum in se sic attrahit, et mutua charitatis vinculo sibi obstringit. Vide quæ vers. 8 diximus.

VERS. 17. — IN HOC, per hoc quod jam dicam, nempe quia Deo similes quodammodo sumus in hoc mundo,

PERFECTA EST, scilicet in ratione verè supernaturalis charitatis, quæ Deus super omnia diligitur; qualem perfectionem charitatis Deus in hæc peregrinatione à nobis exigit, licet non omnem intensionem et perfectionem charitatis patriæ adhuc obtineat. CHARITAS DEI, quæ Deum in proximo diligimus; loquitur enim de charitate absolute tam Dei quàm proximi; unde vox *Dei* abest à Græcis; PERFECTA, hoc loco non est nomen, sed est verbum passivum præteriti temporis, ut ex Græco patet. Perficitur autem à Deo charitas, quando non carnalem aut naturalem tantum charitatem, sed veram supernaturalem et sinceram in nobis operatur, quæ Deum super omnia diligimus; NOBISCUM, in nobis, ut vers. 12 dixit; ET FIDELIAM HABEAMUS, ita ut nos nobis bene conscii magnam confidentiam habeamus comparandi coram iudice Christo in die iudicii; quando è contra reprobi et charitate destituti turbabuntur timore horribili, Sapientia 3, vers. 2. Particula *ut* non videtur hic sumi finaliter, sed speculative, sicuti 2 ad Corinth. 1, v. 17, et alibi non rarò solet. QUIA SICUT ILLE EST, quia sicut Deus gerit se in gubernatione et administratione hujus mundi, *solem suum oriri faciens super bonos et malos, pluviam super justos et injustos*, Matth. 5, v. 45. Aliqui pronomen ille referunt ad Christum, qui quantum conversatus est in hoc mundo innumera dilectionis amicorum et inimicorum exempla nobis reliquit. Dicit autem: *Sicut ille est, non autem, sicut ille fuit*, quia exempla nobis relicta à Christo sunt jam adhuc in præsentem omnium memoria, inquit Catharinus. Sed hoc nimiam subtilitatem redolet; unde probabilior est prima, quæ etiam S. Augustini est, expositio. ET NOS SUMUS IN HOC MUNDO. Ita etiam nos gerimus in conversatione nostrâ in hoc mundo, ac per hoc ostendimus nos esse verè filios Dei similes nostro Patri; non enim tantum amicos, sed etiam inimicos fraternâ dilectione complectimur; et licet solem et pluviam iis præstare non possimus, præstamus tamen lacrymas, dum pro ipsis oramus, inquit S. Augustinus, tract. 9. Sicut non æqualitatem charitatis nostræ cum Dei charitate, sed similitudinem significat, veluti cum dicimus: *Ista imago habet aures sicut ego*, ait S. Augustinus. Ex hæc doctrinâ discimus justos ex bonorum operum suorum recordatione posse fiduciam magnam comparandi coram Iudice suo concipere, et diem iudicii exoptare: quod et quotidie oramus quando dicimus: *Adveniat regnum tuum*; unde et sancti sua sæpè merita allegant coram Deo, ut David, toto psalm. 25; Ezechias, 4 Reg. 20, v. 3; S. Paulus, 2 ad Timoth., 4, v. 7. Hæc autem meritorum recordatio maximè necessaria est quando justî ad desperationem tentantur, ut Job. 31, v. 5. etc. Attamen totum meritum nostrorum cumulum oportet ultimò in Dei gratiam et misericordiam refundere: quid enim meritum in nobis facit nisi gratia? et cum Deus coronat merita nostra, quid aliud coronat quàm munera sua? ait S. Augustinus epist. 105.

VERS. 18. — TIMOR NON EST IN CHARITATE; TIMOR enim servilis quòd Deus solum tanquàm iudex et sec-

S. S. XXV.

lerum iudex à peccatore sibi malè conscio timetur, non est ubi est charitas perfecta, quæ Deus super omnia diligitur: unde illi in quibus est perfecta ista charitas habent fiduciam in die iudicii, ut statim dictum est; perfecta enim charitas facit perfectam justitiam, ait Augustinus, tract. 9, et non habet quare timeat; imò habet quare desideret ut transeat iniquitas et veniat regnum Dei. In charitate autem nihil inchoat est timor, ait ibidem Augustinus, quia nempe per charitatem inchoatam non diligitur Deus super omnia, nec impius transfertur ad perfectè justitiæ statum, sed remanet adhuc peccator ac pœnæ æternæ debitor. *Timor* ergo hoc loco ad timorem Dei ut peccatorum vindicis restringendus est, ut mens et contextus S. Joannis postulanti: probat enim justos meritorum suorum sibi conscios, ac Deum super omnia amantes, non timere, sed potius optare adventum Christi iudicis, quia timor iudicis qualis est in peccatoribus, non consistit cum perfectâ charitate justorum, qui habent fiduciam timori isti oppositam. Est tamen alius timor, non servilis, sed filialis, quòd filii Dei non penam, sed offensam sui Patris timeant: hic autem consistit cum charitate; imò ex ipsâ nascitur: idè enim filius timet offendere patrem, quia ipsum diligit. SED PERFECTA CHARITAS, quæ Deus sincerè et super omnia diligitur; nec enim aliter accipienda videtur hic perfecta charitas quam paulo ante, v. 17; FORAS MITTIT TIMOREM, expellit timorem servilem infernalium poenarum: sicuti enim talis charitas expellit peccatum, ita expellit timorem poenæ, qui est peccati comes et ex peccati nondum remissi consideratione nascitur. Timor verò filialis non expellitur à charitate, quia est *timor Domini ille sanctus permanens in seculum seculi*, psalm. 118, v. 10, nec tantum manet in viâ, sed etiam in patriâ: licet enim nullus amplius timor peccati sit in beatis, qui impeccabiles sunt, manet tamen in iis timor quidam reverentialis et admirationis, quòd profundissimè se submittunt Deo, et eum supra se existentem et incomprehensibilem admirantur, ait S. Thomas, 2-2, quæst. 19, art. 11. *Hinc enim columna calvi contremiscunt et pavent ad nutum ejus*, Job. 26, v. 11; *tremuntque potestates*, ut Ecclesia in præfatione missæ canit. Licet autem timor servilis etiam in hæc viâ à perfectâ charitate foras mittatur, non tamen malus, cum sit initium sapientiæ, sed imperfectus est; introducit enim charitatem, sicut seta sutoris introducit linum, ait Augustinus, tract. 9; seta enim prius intrat, sed nisi exeat non succedit linum: sic timor poenarum primò occupat peccatoris mentem, sed non remanet; quia idè intravit ut introduceret charitatem. Non remanet, inquam, cum sui servilitate, nec in eadem mensurâ in quâ paravit charitati locum, licet non statim totus expellatur: quantum enim illa crescit, tantum ille decrescit; et quanto magis illa fit interior, tanto magis ille foras pellitur. Major charitas, minor timor; minor charitas, major timor, ait hic Augustinus, tract. 9; et S. Thomas, 2-2, quæst. 19, art. 10, eum explanans: *Quantò aliquis magis diligit Deum, inquit, tantò minùs timet poenam, quia minùs atten-*

(Trente.)

dit ad proprium bonum cui poena contrariatur, et quia firmus Deo inharens, magis confidit de premio, et per consequens minus timet de poena. » QUONIAM TIMOR (SERVILIS) POENAM HABET; supplicium habet, ut interpres eandem vocem vertit, Matth. 25, v. ult.: unde Erasmus hic vertit: *Cruciatum habet*; stimulat enim malam conscientiam timor servilis ante peccatoris justificationem; jam vero ubi justificatus est, et perfectus in animâ securitate, inquit S. Augustinus, quale gaudium nobis est vel in hoc vel in futuro seculo? et in hoc seculo quis nobis nocetibus plebis charitate? Videte quomodo exultat Apostolus de ipsâ charitate: *Quis nos separabit, inquit, à charitate Christi? tribulatio? an angustia?* etc., ad Rom. 8, v. 35; sanat ergo charitas quod vulnerat timor, ait S. Augustinus. Probat igitur S. Joannes quod charitas perfecta pellat timorem, quia poena et conscientia cruciatus qui conjunctus est timori, non consistit eum dulcedine quae associatur perfectae charitati. Unde non sinit assuetum mentem Apostoli Gagneus et Tietmannus, qui *timor poenam habet* exponunt: Versatur circa poenam tanquam objectum: agit enim S. Joannes de poena, seu cruciatio, non qui est objectum, sed qui est effectus timoris in peccatore, quem conscientia criminum cruciat ex timore gehennae. QUI AUTEM TIMET, serviliter poenas gehennae propter conscientiam peccatorum, NON EST PERFECTUS IN CHARITATE, nondum habet charitatem perfectam quâ Deum super omnia diligit et peccata ei remittantur: idem enim conscientia peccatorum eorum torquet, quia nondum facta est justificatio, aiunt S. Augustinus et Beda post eum. Potest tamen talis timens habere charitatem imperfectam et inchoatam, quâ Deum diligere incipiat, licet nondum super omnia diligit, ex certâ doctrinâ S. Augustini, quam etiam indicat Tridentinum, sess. 6, c. 6. Hæc videtur genuina difficultas et intricata hujus loci explicatio, ut nempe S. Joannes tantum loquatur de timore gehennae quo peccatores propter peccata præterita concutuntur; quia hunc timorem clarè opponit fiducia et spel æterni premii quam sancti è contra propter bona sua opera ex perfectâ charitate facta concipiunt. Non disputat ergo hic S. Joannes an perfecti in charitate à peccatis futuris timore poenae interdum absterneant, sed an præteritorum peccatorum poenas timeant. Interim tamen verum est viros perfectos in charitate secundum inclinationem charitatis, et ex amore justitiae, non ex solo timore poenae, solere operari: quomodo etiam hanc sententiam: *Perfecta charitas foras mittit timorem*, sæpè interpretantur S. Augustinus et alii. Et licet interdum sancti, quando præsertim aliquâ gravi tentatione sollicitantur, poenas inferni sibi representent, et propter eas à peccato absterneant, hoc tamen non est principale motivum, sed secundaria et instrumentale, faciuntque timorem hunc servire timori filiali et charitati, quæ timoris filialis est mater: quia enim justus timet Dei offensam quem amat, idèò arripit terrorem inferni ut concupiscentiam ab affectu peccati avertat, et tentationi non succum-

bat; unde S. Augustinus, lib. 85, quæst. 56, ait timorem, ne ligatis manibus pedibusque militantur in tenebris exteriores, esse etiam sapientibus necessarium: Sapiens autem est, inquit, qui Deum summè diligit, et proximum tanquam seipsum: quapropter timor Dei, ait, non tantum inchoat, sed etiam perficit sapientem. Si verò timor servilis non famuletur charitati, sed homo ab opere malo tantum absterneat, quia poena terretur, non quia justitiâ delectatur, tunc est serviliter servilis, quia præter servitutem essentialiam quæ sumitur ab objecto, habet aliam accidentariam quæ est carentia consortii charitatis; idèòque intrinsece charitate necessariò expellitur.

VERS. 19. — NOS ERGO DILIGAMUS DEUM. Hortatus erat, v. 11, ad dilectionem fraternam, quia Deus prius sic nos dilexisset; nunc verò post satis longam digressionem eodem argumento Dei dilectionem inculcat, insinuans utramque dilectionem sic connexam esse ut una non sit sine alterâ. Particula *ergo* non est illativa, sed solum continuativa sermonis: unde non habetur in Græco. QUONIAM DEUS PRIOR, cum nos mortui peccatis essemus, nec in amore eum prevenire possemus, ut dictum est v. 9 et 10, dilexit nos; et diligendo nos è massa mortuâ humani generis elegit: *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos*, Joan. 15, v. 16. Verùm quia multi diligunt Deum verbo et lingua, non opere et veritate, 1 Joannis 5, v. 18, addit:

VERS. 20. — SI QUIS DIXERIT, verbo aut tacitâ cogitatione, QUONIAM DILIGO DEUM. Particula *quoniam* redundat, sicuti Joan. 1, v. 20, et aliàs sæpè, quando verba alienjuss citantur, veluti hoc loco: unde interpres noster eam omittit, ad Rom. 5, v. 8; Matth. 5, v. 31; et alibi. ET FRATREM SUUM ODERIT, gravi odio, sive corde illud retineatur, sive in actu externum prodeat, MENDAX EST, falsum dicit: quomodo mendacem esse iterùm sumitur, 1 Joan. 2, v. 4, et ibi pluribus dictum est; QUI ENIM NON DILIGIT FRATREM SUUM, imò, quod pejus est, odit eum; adèòque nequidem dilectione naturali eum diligit, QUEM VIDET, videre solet oculis corporeis; Græcè in præterito, *quem vidit*, cujus speciem in memoriâ saltem habet, etsi forè jam ipsum non habeat in oculis; DEUM QUÆRERE NON VIDET; Græcè iterùm, *non vidit*, oculis corporeis, et qui tam longè remotus est ab hominum sensibus; quomodo POTEST DILIGERE? Perfectò nullo modo potest: nam à rebus visibilibus tanquam magis vicinis et familiaribus potius incipere debet nostra dilectio, et inde ad invisibilia assurgere. Licet ergo bonitas amabilis major sit in Deo quam in proximo, proximus tamen nobis prius diligendus occurrit, ait S. Thomas 2-2, quæst. 26, art. 2, ad 4, addeoque via ad dilectionem proximi brevior et facilius est quam ad dilectionem Dei: deinde homo homini similior est quam Deo, similitudo autem amorem conciliat; unde inter bruta etiam animalia ejusdem speciei est quidam amor et amicitia naturalis: *Omne enim animal diligit simile sibi, sic et omnis homo proximum sibi*, Eccl. 15, v. 19; unde naturali inclinationi resistit, et brutus magis est eundem ipsa bruta qui proximum suum odit.

Talis ergo minimè ad supernaturalem dilectionem Dei proper se, aut proximi propter Deum, est dispositus: nam illis quibus ex naturali amore bona naturalia volumus, facilius etiam supernaturalia ex dilectione charitatis optamus: hinc enim parentibus et fratribus promiori et majori affectu regnum celorum quam extraneis desideramus. Argumentum autem Apostoli sic explicatum non tantum est populare, ut vocat Hesselius, sed satis validum à majori ad minus; si enim non fiat quod facilius et verisimilius est, quomodo fieri potest quod tantò est difficilius? Interim tamen verum est quod charitate supernaturali proximus non prius et facilius quam Deus diligitur, cum charitas proximi supponat et involvat charitatem Dei, propter quem dilectum proximum diligitur; charitas enim proximi nihil est aliud quam quidam veluti ramus et extensio charitatis Dei: unde S. Augustinus dicit quod

CAPUT V.

1. Omnis qui credit quoniam Jesus est Christus, ex Deo natus est. Et omnis qui diligit eum qui genuit, diligit et eum qui natus est ex eo.
2. In hoc cognoscimus quoniam diligimus nos Deum, cum Deum diligamus, et mandata ejus faciamus.
3. Hæc est enim charitas Dei, ut mandata ejus custodiamus; et mandata ejus gravis non sunt.
4. Quoniam omne quod natum est ex Deo, vincit mundum; et hæc est victoria quæ vincit mundum, fides nostra.
5. Quis est qui vincit mundum, nisi qui credit quoniam Jesus est Filius Dei?
6. Hic est qui venit per aquam et sanguinem, Jesus Christus; non in aquâ solum, sed in aquâ et sanguine. Et Spiritus est, qui testificatur quoniam Christus est veritas.
7. Quoniam tres sunt, qui testimonium dant in celo: Pater, Verbum et Spiritus sanctus; et hi tres unum sunt.
8. Et tres sunt qui testimonium dant in terrâ: Spiritus, et aqua, et sanguis; et hi tres unum sunt.
9. Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei majus est; quoniam hoc est testimonium Dei, quod majus est, quoniam testificatus est de Filio suo.
10. Qui credit in Filium Dei, habet testimonium Dei in se; qui non credit Filio, mendacem facit eum; quia non credit in testimonium quod testificatus est Deus de Filio suo.
11. Et hoc est testimonium, quoniam vitam æternam dedit nobis Deus; et hæc vita in Filio ejus est.
12. Qui habet Filium, habet vitam; qui non habet Filium, vitam non habet.
13. Hæc scribo vobis, ut sciatis quoniam vitam habeis æternam, qui creditis in nomine Filii Dei.
14. Et hæc est fiducia, quam habemus ad eum: quia quodcumque petierimus secundum voluntatem ejus, audit nos.
15. Et scimus quia audit nos quidquid petierimus:

qui diligit fratrem, necessariò etiam diligit Deum, quia diligit simul ipsam dilectionem, sive charitatem increatam quæ Deus est, ut v. 8, et 16, S. Joannes dicebat. *Dilige ergo fratrem, et securus es*, ait S. Augustinus; *non enim potes dicere: Diligo fratrem, sed non diligo Deum*.

VERS. 21. — ET HOC MANDATUM HABEMUS A DEO, Levit. 19, v. 18, quod Christus innovavit, Matth. 5, v. 43, idèòque *mandatum novum* vocatur, Joan. 15, v. 54; UT QUI DILIGIT DEUM, non ibi sistat dilectionem suam; sed DILIGAT ET FRATREM SUUM. Unde si fratrem non diligit, nec diligit Deum: quomodo enim eum diligit, cujus mandatum continentis? ait S. Augustinus: *Qui habet mandata mea, et servat ea, ille est qui diligit me*, Joan. 14, v. 21; si nempe servet ea non tantum timore poenae, quod est servorum; sed dilectione justitiæ, quod est filiorum.

CHAPITRE V.

1. Quiconque croit que Jésus est le Christ, est né de Dieu: et quiconque aime celui qui a engendré, aime aussi celui qui en a été engendré;
2. Nous connaissons que nous aimons les enfants de Dieu, quand nous aimons Dieu, et que nous gardons ses commandements,
3. Parce que l'amour de Dieu consiste à garder ses commandements; et ses commandements ne sont point pénibles.
4. Car tous ceux qui sont nés de Dieu sont victorieux du monde; et cette victoire par laquelle le monde est vaincu, c'est l'effet de notre foi.
5. Qui est celui qui est victorieux du monde, sinon celui qui croit que Jésus est le Fils de Dieu?
6. C'est ce même Jésus-Christ qui est venu avec l'eau et avec le sang: non seulement avec l'eau, mais avec l'eau et avec le sang. Et c'est l'Esprit qui rend témoignage que Jésus-Christ est la vérité.
7. Car il y en a trois qui rendent témoignage dans le ciel, le Père, le Verbe, et le Saint-Esprit; et ces trois sont une même chose.
8. Et il y en a trois qui rendent témoignage dans la terre, l'Esprit, l'eau, et le sang: et ces trois sont une même chose.
9. Si nous recevons le témoignage des hommes, celui de Dieu est plus grand; or, c'est Dieu même qui a rendu ce grand témoignage en faveur de son Fils.
10. Celui qui croit au Fils de Dieu, a dans lui-même le témoignage de Dieu; celui qui n'y croit pas fait Dieu menteur, parce qu'il ne croit pas au témoignage que Dieu a rendu de son Fils.
11. Et ce témoignage est que Dieu nous a donné la vie éternelle, et que c'est dans son Fils que se trouve cette vie.
12. Celui qui a le Fils, a la vie; et celui qui n'a point le Fils n'a point la vie.
13. Je vous écris ces choses afin que vous sachiez que vous avez la vie éternelle, vous qui croyez au nom du Fils de Dieu.
14. Et ce qui nous donne de la confiance en Dieu, c'est qu'il nous exauce dans tout ce que nous lui demandons, qui est conforme à sa volonté.
15. Et nous savons qu'il nous exauce dans tout ce